

FIDES ET RATIO

Konferencia biskupov Slovenska priznala v roku 2012 cenu *Fides et ratio*, nazvanú podľa rovnomennej encykliky pápeža Jána Pavla II., udeľovanú za zásluhy o dialóg medzi vierou a vedou trom osobnostiam, a to: J. Em. Jozefovi kardinálovi Tomkovi, RNDr. Olge Erdelskej, DrSc. a in memoriam prof. RNDr. Antonovi Hajdukovi, DrSc. Slávnosť udelenia ceny sa konala 13. 9. 2012 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. Prinášame laudáciá prednesené pri tejto príležitosti aj prednášky nových laureátov tohto prestížneho ocenenia a úprimne im k získaniu ceny *Fides et ratio* blahoželáme.

Laudácao na J. Em. Jozefa kardinála Tomku

Zdalo by sa, že predstavovať osobnosť Jeho Eminencie Jozefa kardinála Tomku je ľahkou úlohou, no vystihnúť v krátkom expozé jeho zásluhy a neobyčajne bohatý život je takmer nemožné. Rodák z Udavského na východnom Slovensku dosiahol svojím talentom, vzdelaním a usilovnosťou obdiv a úctu celého sveta a stal sa jedným z najskvelejších reprezentantov Slovenska.

Po štúdiách v Ríme a vysvätení za kňaza mu nebolo umožnené vrátiť sa na Slovensko. Ostal pôsobiť v Ríme, kde získal pozoruhodné vzdelanie. Postupne obhájil doktoráty teológie a práva na Lateránskej univerzite a doktorát sociológie na Gregoriánskej univerzite. Popri kňazských povinnostiach a neskôr povinnostiach v kuriálnych a administratívnych štruktúrach sa venoval aj výučbe a istý čas bol kancelárom pápežskej Urbanovej univerzity. Nikdy nezabudol na svoju vlasť. Bol iniciátorom a vytrvalým organizátorom výstavby Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Postupne prechádzal v najvyššej cirkevnej hierarchii rôznymi funkciami až po post prefekta jednej z najdôležitejších kongregácií, a to Kongregácie pre evanjelizáciu národov. V tejto funkcii precestoval celý svet, zakladal misie, riešil najrôznejšie problémy, zúčastňoval sa vedeckých aj cirkevných kongresov, predsedal rôznym zhromaždeniam a plnil mnohé diplomatické poslania Svätej stolice.

Evanjelizácia národov nespočíva len v budovaní misií. Popri šírení blahozvesti je ich dôležitým poslaním aj šírenie vzdelanosti, zakladanie škôl a vzdelávacích ustanovizní. To je priama a veľmi výstižná aplikácia posolstva encykliky *Fides et ratio*. So vzdelaním sa ľuďom dostáva dar myslenia a rozvoja ducha. Kardinál Tomko má na tom grandióznu zásluhu.

Ako by bolo jeho životným poslaním spájať a zjednocovať. Tak ako misijná činnosť spája vieru a vzdelanie, tak spája ekumenizmus kresťa-

nov v snahe nájsť zjednocujúce prvky rôznych vierovyznaní. Veľkú zásluhu na celosvetovom ekumenickom hnutí má práve kardinál Tomko. Dokonca v jeho zornom poli je aj hľadanie jednoty v rodinách. Organizoval a predsedal mnohým kongresom venovaných problematike zmiešaných manželstiev.

Podľa kardinála Tomka je problém vždy v srdci človeka. Ako povedal, vždy je potrebné v prvom rade očisťovať srdce a robiť ho ľudskším. Čo je hlboko ľudské, je aj autenticky kresťanské, a čo je hlboko kresťanské, je aj autenticky ľudské.

Kardinál Tomko má veľkú zásluhu na vytváraní a podpore kontaktov slovenskej vedy s Pontifikálnou akadémiou vied. Robí to buď priamym sprostredkovaním návštevy krajanov tejto starobylej pápežskej vedeckej inštitúcie, alebo aspoň milým prijatím, živým záujmom a povzbudivým slovom v pokračovaní a rozvoji spolupráce.

Bohatá je aj jeho literárna tvorba. Okrem iných diel napísal napríklad štúdiu Význam sv. Cyrila a Metoda v slovenskom katolicizme a v slovenských dejinách, ktorá bola vydaná aj v angličtine. Vydal viacero kníh približujúcich jeho misijné cesty na rôznych kontinentoch. Kardinál Jozef Tomko je držiteľom čestných doktorátov mnohých univerzít v USA, Argentíne, v európskych a iných krajinách i ďalších ocenení. Na Slovensku ho ocenili Teologická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Katolícka univerzita v Ružomberku či Trnavská univerzita. V roku 2002 mu prezident SR Rudolf Schuster udelil najvyššie štátne vyznamenanie – Rad Bieleho dvojkríža 1. stupňa. Slovenská akadémia vied ho v roku 2006 ocenila Medailou SAV za podporu vedy, ktorá je výrazom úcty a uznania za osobný príspevok, ktorý priniesol kardinál Tomko na poli dialógu medzi vedou a náboženstvom.

Sám je popri svojich dôležitých kuriálnych funkciách významným vedátorom s hlbokými znalosťami dejín cirkevného života a štruktúr cirkvi v celosvetovom kontexte, vrátane Slovenska. Svedčia o tom mnohé odborné knižné publikácie z oblasti dejín cirkvi, cirkevných štruktúr, budovania misií, odkazu sv. Cyrila a Metoda a pod.

Nakoniec treba vyzdvihnúť jeho živý záujem o najnovšie poznatky astronómie, kozmológie, geovied a iných vedeckých disciplín, vyjadrovaných počas diskusií s našimi vedeckými pracovníkmi. Veľmi rád trávi vzácne chvíle oddychu vo Vysokých Tatrách a nikdy neodmietne možnosť navštíviť vedecké pracoviská Slovenskej akadémie vied v Starej lesnej, na Skalnatom plese či na Lomnickom štíte.

RNDr. Igor Túnyi, DrSc. a prof. RNDr. Jaromír Pastorek, DrSc.